

Diskutera

Kursplanen i ämnet teckenspråk för döva och hörselskadade

Läsåret 2011/12 införs en samlad läroplan för var och en av de obligatoriska skolformerna grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan. I den samlade läroplanen för respektive skolform ingår kursplaner och kunskapskrav för samtliga ämnen. Det här diskussionsunderlaget riktar sig till dig som undervisar i ämnet teckenspråk i specialskolan. Materialet är tänkt att kunna användas som ett stöd för att sätta sig in i kursplanen och i den nya samlade läroplanen. Syftet med materialet är att sätta fokus på den nya läroplanens uppbyggnad och struktur samt visa hur den kan användas för planering av undervisningen i ämnet. I diskussionsunderlaget finns ett antal frågeställningar som rör kursplanens syfte, centrala innehåll och kunskapskrav, läroplanens övergripande mål och deras relation till kursplanen i ämnet.

Det finns ett diskussionsunderlag för vart och ett av specialskolans ämnen. Materialen har en gemensam uppbyggnad och frågeställningarna är desamma i alla material. Det som skiljer materialen åt är endast de ämnesspecifika avsnitten.

Till varje kursplan finns dessutom ett kommentarmaterial med bakgrundsresonemang och motiveringar till urval och avgränsningar i kursplanen. Diskussionsunderlagen och kommentarmaterialen är konstruerade för att komplettera varandra.

Det är Skolverkets förhoppning att det här diskussionsunderlaget kan vara ett stöd i lärares och skolors arbete med den nya samlade läroplanen.

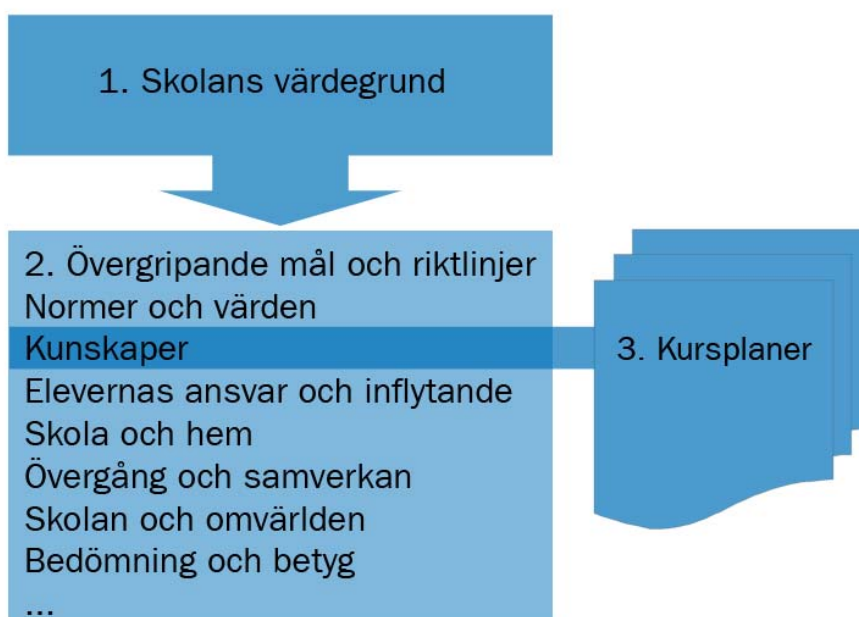
Diskussionsunderlaget är strukturerat under följande fyra rubriker:

- Den samlade läroplanen
- Kursplanen i ämnet svenska för döva och hörselskadade
- Kunskapskrav och bedömning
- En idé till planering

Den samlade läroplanen

Den samlade läroplanen består av tre delar där de två första delarna utgörs av skolans värdegrund och samlade uppdrag samt de övergripande mål och riktlinjer som gäller för utbildningen. Läroplanens tredje del utgörs av de kursplaner och kunskapskrav som gäller för skolformen.

Kursplanerna är konstruerade utifrån de övergripande kunskapsmål som anges i läroplanens andra del och preciserar vilka ämnesspecifika kunskaper som undervisningen ska bidra med.

Övriga mål som anges i läroplanens andra del under *Normer och värden*, *Elevernas ansvar och inflytande*, *Skola och hem*, *Övergång och samverkan*, *Skolan och omvärlden* samt *Bedömning och betyg* preciseras inte i kursplanerna. Under dessa rubriker finns även angivet vilka riktlinjer som gäller för läraren i undervisningen.

Att diskutera

- Hur använder ni de mål och riktlinjer som finns angivna i läroplanens andra del i planeringen och genomförandet av undervisningen i ämnet?
- Är det några mål och riktlinjer som ni arbetar med på ett sätt som ni själva är extra nöjda med? Försök att identifiera vad det kan bero på.
- Är det några mål och riktlinjer som ni har svårare att veta hur ni ska hantera? Försök att identifiera vad det kan bero på och formulera utifrån detta konkreta handlingsalternativ som ni prövar och följer upp.
- Hur gör ni bedömningar av elevernas utveckling i förhållande till de mål som anges i läroplanens andra del? Hur dokumenterar ni detta?

Kursplanen i ämnet teckenspråk för döva och hörselskadade

I kursplanens syfte anges vilka kunskaper och förmågor som eleverna ska ges förutsättningar att utveckla. Syftet avslutas med ett antal långsiktiga mål som beskriver de ämnesspecifika förmågor som undervisningen ska ge eleverna möjlighet att utveckla. Genom undervisningen i ämnet teckenspråk för döva och hörselskadade ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- uttrycka sig nyanserat på teckenspråk i texter och samtal,
- tillgodogöra sig och analysera olika typer av texter ,
- anpassa språket efter olika syften och skilda mottagare,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,
- använda Internet och andra medier för att kommunicera, och
- reflektera över dövas och hörselskadades livsvillkor ur ett historiskt och kulturellt perspektiv.

Det är dessa förmågor som ligger till grund för kunskapskraven.

Det centrala innehållet anger vad undervisningen i ämnet ska behandla. I ämnet teckenspråk för döva och hörselskadade är det centrala innehållet uppdelat i årskurserna 1-4, 5-7 och 8-10. Det är dessutom indelat i följande fem övergripande kunskapsområden:

- Teckna, lyssna och samtala,
- Språkbruk
- Berättande texter och sakprosatexter
- Tvåspråkighet,
- Information och källkritik
- Kultur och språk

Inom varje kunskapsområde finns ett antal innehållspunkter. Vissa av innehållspunkterna kan återkomma för flera årskurser men skiljer sig då åt när det gäller omfattning och komplexitet. Kursplanen kompletteras med kunskapskrav. Kunskapskraven behandlas utförligare under avsnittet *Kunskapskrav och bedömning*.

Att diskutera

- Vilka syften lyfts fram i kursplanen för ämnet teckenspråk för döva och hörselskadade?
- Vilka likheter och skillnader finns i jämförelse med den tidigare kursplanen?
- Hur relaterar de olika punkterna i det centrala innehållet till syftet med ämnet?
- Vad får införandet av ett centralt innehåll i ämnet teckenspråk för döva och hörselskadade för konsekvenser för er undervisning?

- Vad säger ämnets syfte om hur ni behöver arbeta med det centrala innehållet?
- Hur arbetar ni för att skapa en likvärdig undervisning för alla elever?

Kunskapskrav och bedömning

Kunskapskraven ska ligga till grund för bedömningen av elevernas kunskaper genom hela skoltiden och är konstruerade utifrån ämnets mål och det centrala innehållet. Kunskapskraven ger stöd för att bedöma elevernas kunskaper och för att upptäcka vad eleven behöver utveckla vidare samt om någon form av stöd behöver sättas in. I ämnet teckenspråk för döva och hörselskadade finns kunskapskrav för godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 4 och för betygen A, C och E i slutet av årskurs 7 och 10. I årskurs 4 används kunskapskraven för att bedöma om eleven har godtagbara kunskaper i ämnet och i årskurs 7 och 10 för att bedöma vilket betyg elevens kunskaper motsvarar. Kunskapskraven i årskurs 10 är även utgångspunkt för terminsbetygen i årskurs 8, 9 och 10. För att tydliggöra för eleven vilka kunskaper hon eller han behöver utveckla kan beskrivningarna i kunskapskraven användas som utgångspunkt.

Exempel

I början av årskurs 5 har läraren just bedömt att elevens kunskaper motsvarar *kunskapskrav för godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 4* i ämnet teckenspråk för döva och hörselskadade. Läraren kan då visa eleven kunskapskraven i slutet av årskurs 7. Utifrån dessa kan läraren och eleven samtala om hur elevens kunskaper och förmågor i ämnet kan utvecklas vidare. På samma sätt kan läraren diskutera beskrivningarna i kunskapskraven för de olika betygen i slutet av årskurs 10 med elever i årskurs 8 eller 9.

Att diskutera

- Vilka krav ställer kunskapskraven på er undervisning?
- Hur arbetar ni för att eleverna ska få kunskap om vad som krävs för olika betyg?
- Hur arbetar ni med att kontinuerligt dokumentera, utvärdera och bedöma elevernas kunskaper?
- Hur ger ni eleverna respons under arbetets gång?
- Hur använder ni resultat från nationella prov eller avstämningar utifrån diagnostiska material och bedömningsstöd i undervisningen?
- Hur försäkrar ni er om att de bedömningar ni gör av elevernas kunskaper är så rättvisa och likvärdiga som möjligt?
- Hur kan kunskapskravens beskrivningar användas när ni formulerar skriftliga omdömen?

En idé till planering

För att främja elevernas lärande och kunskapsutveckling ska undervisningen, enligt läroplanen, ta sin utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper samt i läroplanens övergripande mål och kursplanen i ämnet.

För att illustrera detta presenteras här nedan en idé om hur man kan planera och utforma undervisning i enlighet med den samlade läroplanens första och andra del samt kursplanen och kunskapskraven i ämnet svenska för döva och hörselskadade. I de fall man planerar för ämnesövergripande arbetsområden kompletteras planeringen med de övriga ingående ämnens kursplaner och kunskapskrav. Modellen bygger på att elever och lärare tillsammans planerar ett arbetsområde som utgår från kursplanen i svenska samt elevernas förkunskaper och intressen. Modellen ska inte ses som linjär, de olika delarna i den står i dialog med och är beroende av varandra. Exemplet är konstruerat för årskurs 1-4 men idén om planeringsprocessen är överförbar till alla årskurser. Observera att exemplet är övergripande till sin karaktär och endast syftar till att illustrera planeringsprocessen.

Exempel på en planeringsprocess av ett arbetsområde

Ett arbetslag för årskurserna 1-4 ska tillsammans planera ett arbetsområde i ämnet teckenspråk för döva och hörselskadade som ska pågå under fem veckor under en vårtermin. Arbetslaget har vid flera tillfällen fört diskussioner utifrån de kunskaper och förmågor som kursplanen i ämnet beskriver att eleverna ska ges möjlighet att utveckla genom undervisningen samt läroplanens övergripande mål.

Till exempel

- Hur kan vi arbeta för att ge eleverna *förutsättningar att utveckla sitt teckenspråk och sin svenska parallellt, så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan använda båda språken för att uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften?*
- Hur arbetar vi för att eleverna ska få möjlighet att utveckla *förmågan att skapa och bearbeta teckenspråkiga texter, enskilt och tillsammans med andra?*
- Hur skapar vi arbetsformer som möjliggör att vi *tillsammans med eleverna planerar och utvärderar undervisningen?*

Exempel på en planeringsprocess

- **Förankring i kursplanens syfte**
- Innehåll
- Konkretisering av mål
- Arbetsformer
- Bedömning
- Dokumentation

Förankring i kursplanens syfte

Arbetslaget har sedan tidigare diskuterat att ett framtida arbetsområde ska behandla berättande texter. Under den här perioden åker en teatergrupp runt till specialskolorna och ger föreställningar med sagotema. Med anledning av detta bestämmer sig arbetslaget för att arbeta med arbetsområdet *Sagor*. I utdraget från syftet nedan är de delar som arbetsområdet kommer att beröra understrukna.

Utdrag ur läroplanens tredje del, kursplan i ämnet teckenspråk för döva och hörselskadade

Teckenspråk för döva och hörselskadade

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts. Att som döv och hörselskadad behärska både svenska och teckenspråk är värdefullt för att kunna delta aktivt i samhälls- och arbetslivet.

Syfte

Undervisningen i ämnet teckenspråk ska syfta till att eleverna utvecklar kunskap i och om teckenspråket. Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt teckenspråk och sin svenska parallellt, så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig med båda språken i olika sammanhang och för olika syften. Det innebär att eleverna genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla språken för att tänka, kommunicera och lära.

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att teckna och lyssna. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags samtal, teckenspråkiga texter och genom skilda medier. Undervisningen ska även syfta till att eleverna utvecklar förmåga att skapa och bearbeta teckenspråkiga texter enskilt och tillsammans med andra. Eleverna ska även stimuleras till att uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer. Vidare ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar information från olika källor.

I undervisningen ska eleverna möta samt få kunskaper om teckenspråkiga texter från olika genrer och skilda sammanhang. Undervisningen ska också bidra till eleverna utvecklar kunskaper om olika former av sakprosa. I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges möjlighet att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sina kunskaper om teckenspråket, dess normer, uppbyggnad, historia och utveckling, samt om hur språkbruk varierar beroende på sociala

sammanhang och medier. Eleverna ska också ges möjligheter att utveckla kunskaper för att kunna göra jämförelser mellan teckenspråket och svenskan och urskilja likheter och olikheter mellan språken. På så sätt ska undervisningen stärka elevernas medvetenhet om, och tilltro till, den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för andra människor. Därigenom ska eleverna ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket.

Genom undervisningen i ämnet teckenspråk ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- uttrycka sig nyanserat på teckenspråk i texter och samtal,
- tillgodogöra sig och analysera olika typer av texter,
- anpassa språket efter olika syften och skilda mottagare,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,
- använda Internet och andra medier för att kommunicera, och
- reflektera över dövas och hörselskadades livsvillkor ur ett historiskt och kulturellt perspektiv.

Lärarna i exemplet undersöker vad eleverna redan kan och vad de vill lära sig. Det senare är betydelsefullt eftersom de är måna om att sätta in arbetsområdet i ett för eleverna meningsfullt och intresseskapande sammanhang. Lärarna låter eleverna berätta om sina erfarenheter av sagor. De får också ge förslag på aktiviteter de vill göra inom ramen för arbetsområdet samt vilket innehåll som kan vara relevant till det aktuella arbetsområdet.

Exempel på en planeringsprocess

- Förankring i kursplanens syfte
- **Innehåll**
- Konkretisering av mål
- Arbetsformer
- Bedömning
- Dokumentation

Innehåll

Lärarna diskuterar kursplanens centrala innehåll för årskurs 1-4 och vad som skulle kunna vara relevant att behandla i arbetsområdet *Sagor*.

Arbetslaget ser att de utifrån kursplanen har stora möjligheter att tillsammans med eleverna bestämma innehåll som är bekant och elevnära. I rutan nedanför är det innehåll som lärarna bestämmer sig för att behandla i det aktuella arbetsområdet understruket.

Utdrag ur läroplanens tredje del, Kursplaner, teckenspråk för döva och hörselskadade

I årskurs 1-4

Teckna, lysna och samtala

- Berättande och beskrivande texter om fiktiva eller verkliga händelser, egna intressen, erfarenheter och upplevelser.
- Enkla former för textbearbetning.
- Teckenspråkets struktur i enkla satser. Olika typer av satser och andra icke-manuella grammatiska markörer.
- Samtal med fokus på ett innehåll. Olika former för att ge och ta ordet, ge och ta emot återkoppling på vad som har sagts, samt för att påkalla och behålla uppmärksamhet.
- Presentationer för olika mottagare. Berättande om och beskrivande av fiktiva eller verkliga händelser, egna erfarenheter och upplevelser så att andra förstår.

Språkebruk

- Strategier för att hantera kommunikativa situationer i skolan, familjen och samhället, till exempel hur man kan be om hjälp och hur situationen kan anpassas för att alla ska kunna delta.
- Tecken, fraser och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Teckenspråkstolkning och hur man går till väga vid tolkade samtal och föredrag, till exempel hur tolk används, tolkens uppgift och tystnadsplikt

Berättande texter och sakprosatexter

- Berättande texter för barn från olika tider och skilda delar av världen. Texternas innehåll och form.
- Beskrivande och förklarande texter, till exempel faktatexter och andra texter på teckenspråk.. Texternas innehåll och form.

Tråspråkighet

- Likheter och olikheter i hur texter byggs upp på teckenspråk och på

svenska. Hur fraser, satser och stycken ser ut.

Information och källkritik

- Olika sätt att söka teckenspråkig information, till exempel genom intervjuer och på webbsidor för barn.

Kultur och språk

- Teckenspråkigt beteende i olika kommunikativa situationer och hur de visuella villkoren präglar beteendet.

- Teckenspråk i teater, bildkonst och poesi.

- Skolgång för döva och hörselskadade i Sverige genom tiderna, samt skolans betydelse för teckenspråket.

Exempel på en planeringsprocess

- Förankring i kursplanens syfte
- Innehåll
- **Konkretisering av mål**
- Arbetsformer
- Bedömning
- Dokumentation

Konkretisering av mål

Lärarna i exemplet vill tydliggöra vilka kunskaper och förmågor som eleverna under arbetet ska ges förutsättningar att utveckla. De konkretiserar därför målen i ämnets syfte. Konkretiseringen innebär för arbetsområdet *Sagor* att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla:

- sin förmåga att tillgodogöra sig sagor på teckenspråk och att förstå sagors budskap
- sin förmåga att samtala om sagors innehåll,
- sin förmåga att själv planera och producera egna sagor,
- sin förmåga att berätta en saga så att andra förstår, och
- kunskaper om hur en saga kan byggas upp.

Exempel på en planeringsprocess

- Förankring i kursplanens syfte
- Innehåll
- Konkretisering av mål
- **Arbetsformer**
- Bedömning
- Dokumentation

Arbetsformer

I valet av arbetsformer utgår lärarna från läroplanens två första delar. Där anges bland annat riktlinjer som läraren har att förhålla sig till när det gäller elevernas utveckling och lärande.

Utdrag ur läroplanens andra del 2.2 Kunskaper

Riktlinjer

Läraren ska

- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan,
- ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel.

Med stöd av de inledande diskussionerna med eleverna väljer lärarna att eleverna under arbetsområdet bland annat ska få se en teaterföreställning och delta i en workshop med skådespelarna. Andra idéer är att låta lärarna berätta sagor på teckenspråk för eleverna, och att eleverna själva ska öva på att tillgodogöra sig och samtala om sagor av olika slag och vad som är kännetecknande för dessa. Lärarna vill också att eleverna ska berätta sagor på teckenspråk för några klasskamrater och öva sig på att planera och producera sagor och illustrera dem för att på så sätt lära sig något om hur sagor är uppbyggda. Arbetslaget tänker sig dessutom att eleverna ska få träna sig i att jämföra hur tecken/ord och uttryck i sagor uttrycks på teckenspråk och svenska. Detta är några exempel på vad lärarna väljer att genomföra.

Exempel på en planeringsprocess

- Förankring i kursplanens syfte
- Innehåll
- Konkretisering av mål
- Arbetsformer
- **Bedömning**
- Dokumentation

Bedömning

Lärarna i exemplet vill att eleverna ska förstå vad de förväntas lära sig inom ramen för arbetsområdet och få möjligheter att ta ansvar för sitt lärande. Därför planerar de för hur de fortlöpande ska arbeta med bedömning och feedback inom ramen för arbetsområdet samt hur de ska göra eleverna delaktiga i detta. Lärarna stödjer sig på läroplanens övergripande mål om bedömning och betyg.

Utdrag ur läroplanens första del, 2.7 Bedömning och betyg

Skolans mål är att varje elev

- utvecklar ett allt större ansvar för sina studier, och
- utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna.

För att tydliggöra för eleverna vad de förväntas lära sig utgår lärarna i exemplet från *kunskapskraven för godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 4*. De delar i kunskapskraven som lärarna kommer att utgå ifrån i sin bedömning under och efter arbetsområdet *Sagor* är understruken i rutan nedanför. Där finns presenterat kunskapskrav i såväl ämnet *teckenspråk* som ämnet *teckenspråk för nybörjare*.

Kunskapskrav för godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 4 för ämnet teckenspråk för döva och hörselskadade

Eleven visar grundläggande förståelse av innehållet i bekanta och elevnära teckenspråkiga texter genom att kommentera och återge några för eleven viktiga delar av innehållet på ett enkelt sätt. Dessutom kan eleven föra enkla resonemang om tydligt framträdande budskap i texterna och relatera detta till egna erfarenheter. Eleven kan även beskriva någon grammatisk struktur i teckenspråket med viss säkerhet.

Eleven kan planera och producera enkla berättande texter som har en tydlig inledning, handling samt avslutning. Elevens teckenspråk följer till viss del språkets struktur. Eleven kan söka information ur någon anvisad åldersanpassad källa och återger då grundläggande delar av informationen med några grundläggande ämnesspecifika tecken och begrepp så att innehållet klart framgår. Eleven kan även utifrån givna frågor ge enkla omdömen om texter samt utifrån respons bearbeta och förtydliga dem på ett enkelt sätt.

Eleven kan samtala om elevnära frågor och ämnen genom att ställa enkla frågor, ge enkla kommentarer och framföra egna åsikter. I samtalen följer eleven till viss del språkets samtalsregler och anpassar till viss del sin språkanvändning till mottagaren. När eleven berättar om vardagliga händelser beskriver eleven dem så att innehållet tydligt framgår. Dessutom kan eleven ge och ta enkla instruktioner

Eleven har grundläggande kunskaper om skolan för döva och hörselskadade och visar det genom att föra enkla resonemang kring dess

betydelse för döva och hörselskadade barns möjlighet att utveckla sitt teckenspråk.

Kunskapskrav för godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 4 för ämnet teckenspråk för nybörjare

Eleven visar grundläggande förståelse av det huvudsakliga innehållet i bekanta och elevnära och teckenspråkiga texter genom att kommentera och återge några för eleven viktiga delar av innehållet på ett enkelt sätt. Eleven kan även ge exempel på någon grundläggande grammatisk struktur i teckenspråket.

Eleven kan planera och producera enkla och elevnära berättande texter med ett i huvudsak begripligt innehåll. Dessutom kan eleven söka information ur någon anvisad åldersanpassad källa och återger då grundläggande delar av informationen så att innehållet blir begripligt. Eleven kan även utifrån givna frågor ge enkla omdömen om texter samt utifrån respons på ett i huvudsak fungerande sätt göra enkla bearbetningar för att förtydliga texter.

Eleven kan samtala om elevnära och vardagliga ämnen genom att ställa någon fråga och ge någon enkel kommentar. När eleven berättar om vardagliga och elevnära händelser beskriver eleven dem så att det huvudsakliga innehållet framgår med viss tydlighet.

Eleven har grundläggande kunskaper om skolan för döva och hörselskadade och visar det genom att föra enkla resonemang kring dess betydelse för döva och hörselskadade barns möjlighet att utveckla sitt teckenspråk.

Exempel på en planeringsprocess

- Förankring i kursplanens syfte
- Innehåll
- Konkretisering av mål
- Arbetsformer
- Bedömning
- **Dokumentation**

Dokumentation

Lärarna i exemplet diskuterar och bestämmer sig för hur de ska bedöma elevernas lärande och utveckling inom ramen för arbetsområdet och vid vilka tillfällen detta ska ske samt hur elevernas lärande och utveckling ska dokumenteras.

Tillsammans med kunskapskraven blir detta ett underlag för fortsatt formativ bedömning av hur eleven kan fortsätta att utvecklas i riktning mot ämnets syfte och läroplanens övergripande mål. Det blir även en del i det underlag som ligger till grund för de skriftliga omdömena som lärarna skriver inför utvecklingssamtalet.

Lärarna i exemplet planerar också att använda bedömningsunderlagen som utgångspunkt för att utvärdera den egna undervisningen med syfte att utveckla dess kvalitet så att elevernas måluppfyllelse kan öka.

Sammanfattning av planeringen

Lärarna i exemplet har planerat arbetsområdet *Sagor* för årskurserna 1-4. Planeringen formuleras skriftligt och används för att informera elever och föräldrar om arbetsområdet.

För arbetsområdet *Sagor* kom planeringen för årskurs 1-4 att se ut så här:

Planering för arbetsområde *Sagor*, årskurs 1-4

Under fem veckor av vårterminen kommer vi att arbeta med arbetsområdet *Sagor* i ämnet teckenspråk.

Du håller på att lära dig att tillgodogöra dig och planera och producera samt samtala om teckenspråkiga texter. Genom att arbeta med sagor på olika sätt får du möjlighet att bli bättre på detta.

Följande mål i ämnet ligger till grund för arbetsområdet:

- uttrycka sig nyanserat på teckenspråk i texter och samtal,
- tillgodogöra sig och analysera olika typer av texter,
- anpassa språket efter olika syften och skilda mottagare,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,

I arbetsområdet *Sagor* ska du få möjlighet att utveckla

- din förmåga att tillgodogöra sig sagor på teckenspråk och att förstå sagors budskap.
- din förmåga att samtala om sagors innehåll
- din förmåga planera och producera egna sagor
- din förmåga att berätta en saga så att andra förstår
- kunskaper om hur en saga kan byggas upp

Bedömning

I arbetsområdet bedöms på vilket sätt

- du kan tillgodogöra dig sagor och förstå sagors budskap.
- du kan samtala om sagor och hur sagor kan byggas upp
- du kan berätta en saga från början till slut så att andra förstår
- du kan planera och producera en saga med början, handling och slut.

Du kommer att få visa dina kunskaper genom att någon vuxen lyssnar på dig då du får återberätta innehållet i sagor du sett tecknas. Din lärare kommer att lyssna på dig när du samtalar med dina klasskamrater om budskapet i sagorna. Du kommer även att få skapa en saga med början, handling och slut. När någon vuxen tar del av när du samtalar om sagor du har sett på teckenspråk eller själv planerat och producerat kommer du att få veta vad du har utvecklat och vad du kan utveckla vidare.

Undervisning

För att du ska få möjlighet att lära dig allt det här ska vi på lektionerna se en teater med sagotema och även delta i en workshop med skådespelarna. Någon vuxen på skolan kommer att berätta sagor på teckenspråk för dig och du kommer själva att få öva dig på att tillgodogöra dig och samtala om sagor av olika slag. Du kommer att få berätta sagor för några klasskamrater och öva dig på att planera och producera sagor och illustrera dem. Du kommer också att få lära dig vad som kännetecknar en saga, hur man kan inleda en saga, typiska händelser i en saga samt hur en saga kan avslutas. Du kommer även att få se hur tecken/ord och uttryck i sagor uttrycks på teckenspråk och svenska och göra jämförelse mellan språken.

Exempel på en planeringsprocess

- Förankring i kursplanens syfte
- Innehåll
- Konkretisering av mål
- Arbetsformer
- Bedömning
- Dokumentation

Planera ett arbetsområde

Här nedan följer ett antal frågor som tillsammans med exemplet ovan kan vara en utgångspunkt för planering av ett arbetsområde eller en arbetsuppgift.

Förankring i kursplanens syfte

- Vilka delar ur syftet vill vi skapa ett arbetsområde eller arbetsuppgift kring?
- Hur tar vi reda på elevernas förkunskaper och vad kan de ha inflytande över i planeringen av arbetsområdet?

Innehåll

- Vad av det centrala innehållet kommer att behandlas i arbetsområdet?
- Finns det idéer från lärare eller elever på ytterligare innehåll som vi ser skulle kunna vara relevant att behandla inom ramen för arbetsområdet?

Konkretisering av mål

- Hur tydliggör vi arbetsområdet för eleverna så att de är medvetna om målet med arbetet?
- Hur kan vi konkretisera de utvalda målen i det aktuella arbetsområdet?

Arbetsätt

- Vilka delar från den samlade läroplanens övergripande mål ska eleverna ges möjlighet att utveckla i det aktuella arbetsområdet?
- Hur introducerar, genomför och avslutas arbetsområdet så att eleverna ges möjlighet att utvecklas i riktning mot ämnets syfte och läroplanens övergripande mål?
- Hur stimulerar vi elevernas språkutveckling inom ramen för arbetsområdet?
- Vilka andra ämnen kan kopplas till arbetsområdet för att skapa större sammanhang och helheter?

Bedömning

- Hur och när kan elevernas kunskaper och förmågor bedömas i relation till arbetsområdet och ämnets kunskapskrav både under arbetsprocessen och efter genomfört arbete?
- Vilka redovisningsformer ger eleverna möjlighet att visa de kunskaper som det är tänkt att de ska utveckla?

Dokumentation

- Hur dokumenterar vi varje elevs kunskapsutveckling?
- Hur kan vi använda dokumentationen för att utvärdera vår undervisning?
- Hur överför vi de erfarenheter vi gör i arbetsområdet till andra arbetsområden?
- Hur delger vi andra kollegor våra erfarenheter?